

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden bewijst ook A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nu verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

800. 't Portiertje van Roeselare. — 801. De Kleine Tooneelspeelster. — 802. Angstige Dagen. — 803. Antwerpen in Brand. — 804. De Bannelingen. — 805. In Wilde Land. — 806. De Wonderbare Redding. — 807. Fiere Margriet van Leiden. — 810. 't Avontuur van den Schilder. — 811. Het Boefje. — 812. Een onverwachte Reis. — 813. De Gehoorzinnige Teekens. — 814. De Spanjaarden te Ghee. — 815. Zwarte Jan. — 816. De Heks van de Moeren. — 817. De Boschachter van Eikenhof. — 818. Het Juffertje van Parijs. — 819. De Wolfjager van Turnhout. — 820. De Zeeroovers. — 821. Het Gezin van der Visscher. — 822. De Wilde Cow-Boy. — 823. Keizer Karel te Gent. — 824. De Spanjaarden te Mechelen. — 825. Kerstmis in de Sneeuw. — 826. Een Angstig Avontuur. — 827. De Reis in den Nacht. — 828. De Zwarte Bende. — 829. Het licht in de kerk. — 830. De dankbare Soldaat. — 831. Een keer Wildstrooper. — 832. Het verloren land. — 833. Het verloren Testament. — 834. In veilige Haven. — 835. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. — 836. Een brutale Feeks. — 837. De vertronwen. — 838. De vlucht over de Schelde. — 839. Neel's Avontuur. — 840. De Zwarte Ruiters. — 841. De Held van Afrika. — 842. De Pleegzoon van den Bedelaar. — 843. Het Beleg van den Ravenburg. — 844. Een Avontuurlijke Vacantie. — 845. De Vriend van den Indiaan. — 846. De Pelgrims en de Roofridder. — 847. De twee Gemzenjagers. — 848. Het verloren Koffertje. — 849. De Held van Maldegheem. — 850. Het verlaten huis. — 851. De schat in den Kelder. — 852. Het huis in de Dennen. — 853. De vriend van den Zeekapitein. — 854. De gestrafte Hoogmoed. — 855. Grootmoeder's Helpers. — 856. Een Vlaamsche jongen in Amerika. — 857. De Jonge Kolonist. — 858. De Herder van de Hooglanden. — 859. Na lijden komt verblijden. — 860. De twee Robinson Crusoes. — 861. Edelmoedigheid beïdoend. — 862. De Durver. — 863. De Durver in de Prairie. — 864. De jonge Hovenier. — 865. De sluwe Goochelaar. — 866. De valsche Boudewijn. — 867. De zondaernge bezoeker. — 868. De schrik van het Dorp. — 869. De Plaaggeest. — 870. Bij de Eskimo's. — 871. Ewyn, de lijfeigene. — 872. De eenzame Hoeve. — 873. Het schot in den Avond. — 874. De Stiefmoeder. — 875. Gescheiden Vrienden. — 876. Het Avontuur der Kerstzangers. — 877. Hoogmoed gebroken. — 878. De Cirkusjongen. — 879. Uit het Cirkus. — 880. Het Spookschip.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

PRIJS: 60 CENTIEMEN

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wettoren.

Nr. 459

A. HANS

De Heldin van Maastricht

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

DE HELDIN VAN MAASTRICHT.

Het was een koude Januaridag van 't jaar 1559. 't Vroor hard en Jacob Dirksen, die tegen den avond Tongeren verliet, was nu blijde, dat hij in die stad een dikken mantel had gekregen.

De zestienjarige knaap had voor mijnheer Lieven Rooman uit Maastricht een brief naar Tongeren gebracht en daarmee een goed loon verdiend. Ook de heer, voor wien de brief bestemd was, gaf hem nog tien stuivers.

— Moeder zal tevreden zijn, dacht Jacob. Een schoon duitje en dan nog een mantel.

Maar dadelijk zuchtte hij toch. Recht blij kon hij niet zijn. Hij had met vader en moeder, broers en zusters op een hoeve gewoond aan de Jeker, dicht bij Maastricht. En daar was altijd overvloed van spijs en drank geweest. Maar de oorlog woedde in de Nederlanden, en ook rond Maastricht ging het dikwijls geweldig toe. Ruwe soldaten, — nu Spanjaarden, dan huurelingen van Oranje — stroopten het land af. Op een avond overvielen Spanjaarden de hoeve van Dirksen en eischten brood, kaas, vleesch en bier. Na den maaltijd bleven ze drinken. Ze dwongen vader Dirksen al zijn geld te geven, en toen deze zich tegen hun roof verzette, werd hij mishandeld. Hij gaf zijn geld, om aan den dood te ontkomen. Dan joegen de wilde soldaten hem met zijn gezin op straat. In hun dronkenschap stichtten de kerels brand. Ze liepen weg en deden dus niets om het vuur te blusschen. Weldra was de hoeve nog slechts een hoop smeulend puin. Vader en moeder jammerden, ze waren plotseling arme menschen geworden. Ook het vee lag verkoold en van den oogst bleef niets meer over.

Dirksen bouwde op zijn erf een hut. Moeder moest als veel anderen naar een naburig klooster om eten gaan. Daar kwamen elken dag bedelaars, vroeger toch welgestelde lieden, of die met hun werk op den akker ruim hun brood verdienden. Zij ook waren slachtoffers van den gruwelijken oorlog.

Zelfs een schamele hut was niet veilig voor het voorbijtrekkende krijgsvolk. Moeder Dirksen was altijd angstig, als het avond werd. Ze wilde naar Maastricht gaan wonen. Veel buitenlieden hadden er zich gevestigd. Vader gaf toe.

Zoo waren ze naar de stad verhuisd. Daar had men de Spanjaarden verjaagd. Elken dag werd er aan de vesten gewerkt, om Maastricht nog sterker te maken tegen dat de vijand zou terugkeeren. Vader Dirksen vond er arbeid, al verdiende hij niet veel. Nadien werd hij zelf soldaat en nu behoorde hij tot de Nederlandsche bezetting van het kasteel Carpen, eigenlijk

een fort nabij Maastricht. Zijn soldij was hooger dan het loon in de stad en hij kreeg er ook den kost. Dit was weer zooveel bespaard. Moeder bleef met de kinderen te Maastricht en verdiende er wat bij met wasschen en kuischen in rijke huizen. Het was alles toch hard na den vroegeren welstand op de hofstede.

Jacob voelde dit scherp en hij was blij, als hij ook wat geld kon thuis brengen.

Hij stapte nu flink door. Het was nog een heele tocht naar Maastricht; de maan was opgekomen. Jacob kreeg het warmer, al blies hem de oostenwind tegen. De jongen volgde den ouden heirweg, die reeds door de Romeinen werd aangelegd. Het was er thans stil en verlaten. Wie er niet noodzakelijk uit moest, bleef 's avonds binnen. Armzalige dorpjes, die ook gedurig door soldaten geteisterd waren, lagen reeds vroeg ingeslapen.

Jacob had eenige uren gewandeld, toen hij in de verte lawaai hoorde.

— Wat kan dat zijn? vroeg hij zich af.

Het was of men met zware wagens reed en zweepen liet knallen.

— Men voert zeker levensmiddelen naar Maastricht, voor het garnizoen, dacht Jacob.

Hij haastte zich om dat konvooi in te halen, want hij kon dan misschien mee rijden en dat zou een buitenkansje zijn. Soms zette hij het op een drafje. Waarschijnlijk gaf een soldaat hem wel een klomp brood en een stuk kaas. 't Zou smaken, al had hij te Tongeren een flink maal gekregen; maar een jongen als Jacob kon altijd eten.

— Halt! klonk het eensklaps.

Een soldaat greep Jacob bij den arm. De knaap schrok. Dadelijk merkte hij, dat die kerel een Spanjaard was. De vijand zwierf dus weer in de streek.

Zeker een spion, die ze te Maastricht moet waarschuwen? vroeg een ander.

— Dat denk ik wel. We zullen hem rap aan een boom opknoopen!

Jacob had, toen de Spanjaarden nog meester waren in en rond de stad, genoeg Spaansch geleerd om dit te verstaan en de angst sloeg hem om 't hart.

— Ik ben geen spion! riep hij haastig uit. Ik heb een boodschap gedaan.

Hij zei dit wel niet zoo vlot in de vreemde taal. De Spanjaarden zagen nu, dat ze een jongen beet hadden en deze ontdekking verzachtte hun oordeel.

— Hij zal wel geen spion zijn, Francisco, sprak er een.

— Maar we houden hem toch vast, want anders verraadt hij ons.

De soldaten, die tot een patroelje behoorden, en een konvooi volgden, brachten Jacob bij een overste op een hoeve. Het hielp niet of de knaap jammerde, dat zijn moeder erg ongerust zou zijn, als hij niet thuis kwam. Voor de krijgslieden was dat maar een belachelijke klacht.

De officier, die bij de vlammenenden haard zat, bekeek Jacob met norschen blik. Al diende hij de Spanjaarden, toch was hij een Limburger. En achterdochtig vroeg hij :

— Wat doet gij zoo laat op straat? Uw plaats is thuis onder de dekens.

— Ik moest voor mijnheer Romaan van Maastricht een brief naar Tongeren brengen.

— Zoo, zoo! Ge zijt een boodschapper voor Romaan. Is het Lieven Romaan?

— Ja, mijnheer.

Een kommandant van de burgerwacht. Aan wien moest gij dien brief afgeven?

— Aan mijnheer Dekkers.

— En hebt gij een antwoord meegebracht, hé?

— Neen, mijnheer!

— Niet liegen! Geef op den brief!

— Waarlijk, mijnheer, ik heb er geen... Mijnheer Dekkers zei alleen, dat het goed was.

Een soldaat moest nu Jacob aftasten. Hij keek zelfs in zijn schoenen, maar kon geen brief vinden.

— Steek den knaap op zolder! We voeren hem morgen mee, hernam de officier. Iemand, die voor Rooman boodschappen doet, is niet te vertrouwen.

Jacob durfde niet neen te zeggen. Hij was al blij dat men over de galg zweeg. Hij moest langs een ladder naar den kouden zolder. Daar trof hij den baas van de hoeve met zijn vrouw en twee kinderen aan. Ze waren hier opgesloten in hun eigen huis en beefden van de koude.

Fluisterend vertelde Jacob wie hij was en hoe men hem aan-gehouden had. De landbouwer kende zijn vader wel.

— Het worden weer harde tijden, zei hij. De Spanjaarden komen natuurlijk Maastricht belegeren. Dat was te voorzien. O, welke ellende hangt er ons weer boven 't hoofd? 't Houdt nooit op. Leven we een paar maanden rustig, boem, plots staat alles weer overhoop. 't Is pas drie jaar geleden dat de Spanjaarden te Maastricht geplunderd en gemoord hebben, en nu zal de arme stad opnieuw besprongen worden.

— Maar de Spanjaarden krijgen de stad nooit, beweerde Jacob. De vestingen zijn zeer sterk geworden.

— Och, jongen, ze spreken van den nieuwen Spaanschen veldheer, Parma, als van een toovenaar. Hij moet een bekwame krijgsman zijn. Ja, ze hebben genoeg aan de vestingen der

stad gewerkt, ik heb het gezien, maar Parma zal ook wel weten, dat er nauwelijks duizend soldaten binnen de wallen zijn. De prins van Oranje heeft geen geld om meer troepen voor ons hier te werven. Hij heeft er overal noodig. En Parma schijnt sterke legers te hebben.

— Kan ik hier niet weggeraken? vroeg Jacob. Moeder zal zoo ongerust zijn, als ik niet thuis kom.

— Vluchten?

— Ja, als ik een gat in het dak maak. 't Is toch maar stroo.

— En dan zegt de officier, dat ik u heb laten loopen en hangt hij mij op. Neen, manneke, ge blijft hier.

— Vlucht met mij!

— En mijn hof en vee achter laten?

— Dat zult ge toch kwijt zijn. Hoe is het vroeger bij ons gegaan?

— Neen, neen, wij vluchten niet. En bovendien, meent ge dat ge nog te Maastricht zoudt geraken. De Spanjaarden sluiten natuurlijk alle wegen af. Ja, ze zullen u toelaten ginder te gaan vertellen, wat ge gezien hebt! Kunt ge begrijpen!

Toch had Jacob het wel durven wagen, maar de landbouwer wilde hem niet laten gaan. Bedroefd hulde de jongen zich in zijn mantel. Aan slapen behoefde hij niet te denken. Hij was te ongerust. Zou hij nog wel terug kunnen keeren binnen Maastricht? O, welk een verdriet zou zijn moeder hebben! En de scheiding kon heel lang duren. Een belegering... Moeder, broers en zusjes zouden in gevaar verkeereren en hij, de oudste, was er dan niet, om hen te helpen! O, Jacob had wel kunnen schreien van wanhoop!

Traag kroop de tijd voorbij. De vrouw en de kinderen waren in slaap geraakt. Wat later snurkte de landbouwer ook.

— Nu kan ik weg, dacht Jacob.

Hij haalde zijn mes te voorschijn; daarmee kon hij wel een gat in het stroodak maken. Stil stond hij op. De landbouwer zou zeker niet lang slapen in dezen toestand.

Jacob boorde zijn mes in het stroo. Plots trof hem de gedachte, dat hij dien man in groot gevaar bracht. Mocht hij het doen? Die landbouwer had vrouw en kinderen. Zeker zou de officier wraak nemen op hem!

— Neen, ik mag nu niet vluchten, zei Jacob bij zich zelf. Het zou voor deze menschen te wreed kunnen worden.

Hij was een brave jongen en de tweestrijd duurde niet lang. Jacob hoopte wel een gunstiger kans te krijgen. Wat later werd de landbouwer wakker.

— Ik heb geslapen, zei hij verschrikt. Die drommelsche jongen zal toch niet gevlogen zijn!

— Neen, ik zit hier nog, sprak Jacob.

— Nu hadt ge kunnen vluchten.

— Ja, maar ik wilde niet. Ik stond al met mijn mes in het dak te booren, toen ik bedacht, dat gij misschien om mij zoudt moeten sterven, en dat mag niet.

— Ge zijt een eerlijk kereltje. O, kon ik u maar laten gaan! Ik heb medelijden met u. Morgen krijgt ge misschien wel de gelegenheid.

— Welja... Ik ben toch niet van plan, bij de Spanjaarden te blijven.

Wat duurde de nacht lang! Beneden was er voortdurend gerucht van komende en gaande soldaten. De landbouwer schold op den hardvochigen officier, die hem, zijn vrouw en kinderen hier in de koude liet zitten en zich zelf bij den haard koesterde. Gelukkig lagen er op zolder ledige zakken, die nu als dekens gebruikt werden.

's Morgens werden de gevangenen naar beneden gehaald. De officier en zijn troep vertrokken. Jacob was mee. De jongen voelde angst. Wat waren de Spanjaarden van plan met hem te doen? Hij dacht nog steeds aan de galg. Een medelijdende soldaat gaf hem toch wat brood. Na een paar uur kwam men op een boerderij, die reeds door Spanjaarden bezet was. Jacob mocht nu in de keuken blijven bij het vuur. De officier moest toch in hem een verdachte zien, dat hij den knaap bij zich hield. Jacob zag geen kans te ontvluchten. Den heelen dag zat hij triestig op de hoeve, waar soldaten wagens met levensmiddelen en vee brachten, oorlogsbuit in den omtrek geroofd. 's Avonds legden tien krijgslieden zich te slapen in een nevenkamer, waar ze stroo hadden gespreid. Jacob kreeg er ook een plaatsje. Al had hij den vorigen nacht geen oog dicht gedaan en over dag maar een beetje gesluimerd, toch kon hij nu den slaap niet vatten. Hij hoopte nog altijd op een kans om te vluchten. Die scheen hier al zeer gering.

Jacob zag aan den muur mantels en helmen hangen. Hij dacht aan wat mijnheer Rooman eens verteld had. Toen zijn vrouw nog een jong meisje was en drie jaar geleden op een kasteel diende, werd Maastricht door de Spanjaarden veroverd, die in de stad moordden en roofden. Elza, zoo heette ze, had daar een ziekelijken oom wonen en ze wilde hem redden. Ze verkleedde zich als een Spaansch officier, om in de stad te geraken. Zoo haalde ze daar haar oom weg en leidde hem mee naar het slot. Jacob voelde groote bewondering voor Elza, die eenige maanden geleden met mijnheer Rooman getrouwd was. Nu vroeg hij zich af, of hij niet een dergelijke list kon gebruiken. De soldaten om hem heen lagen te snurken. Ze waren zeer vermoeid van al het sjouwen met den geroofden buit.

Jacob weifelde nog eenigen tijd. Als zijn plan ontdekt werd,

zou men wel kort spel met hem maken. Het was genoeg dat er een wakker lag.

— Ik waag het toch, besloot Jacob.

Stil stond hij op. Hij luisterde. Niemand verhieft zich van het strooleger. Vlug nam hij een helm en zette dien op. Dan greep hij een mantel en sloeg dien over zijn eigen, welken hij aangehouden had. Ook nam hij een degen, vast besloten, als het moest, om voor zijn leven te vechten. De deur die naar de keuken leidde, stond open. Bij den haard lagen ook eenige soldaten te slapen. De officier had een afzonderlijke kamer. Op zijn teenen sloop Jacob naar de voordeur. Zijn handen beeffden, toen hij die open trok. Vlug stapte hij buiten. Er wandelden schildwachten rond de hoeve. Jacob hoorde ze stappen op de hardbevoren grond, en dan zag hij in het maanlicht hun gestalten. Snel liep hij langs de schuur weg.

— Moet ge naar de hoofdpост? riep plots een der wachters.

Jacob schrok, maar hij behield zijn tegenwoordigheid van geest.

— Ja, antwoordde hij.

De schildwacht hield hem immers voor een mede-soldaat en stout stapte Jacob toen naar den weg. Er moest dus ergens een hoofdwacht zijn. Hij kon wel begrijpen dat alle hoeven in het ronde bezet waren. Voorzichtigheid was geboden. Jacob had al vroeg geleerd zich zelf te helpen. Hij moest nu de richting van Maastricht verkennen. Hij dacht even na over den weg, dien hij dezen morgen gevolgd had. Ook keek hij naar de poolster. En dan ging hij verder, niet meer over de straat, doch dwars over de akkers. Al scheen hij een Spaansch soldaat, 't liefst vermeed hij toch elke ontmoeting met krijgslieden. En daarom bleef hij zoover mogelijk van de boerderijen.

Zoo kwam hij dicht bij het kasteel Carpen, waar zijn vader diende. Jacob besloot er heen te gaan.

— Nu zal ik wel buiten de Spaansche linie zijn, dacht hij. En het is het beste, dat ik den helm afdoe.

Hij had zijn muts en verwisselde zijn hoofddeksel, want als een schildwacht van Carpen hem voor een Spanjaard hield, kon een korrel een eind aan zijn leven maken.

Het slot lag daar zoo stil. Er blonk geen lichtje achter een der vele ramen. Plots bleef Jacob verschrikt staan. Zag hij daar in den door de maan belichten boomgaard een troep soldaten staan? Maar waarom roerden ze zich niet en hielden ze het hoofd gebogen? Jacob sloop voorzichtig nader. Toen slaakte hij een gil! Aan elken boom hingen een of meer mannen. Men had de boomen als galgen gebruikt.

Jacob voelde zijn hart bonzen. Zijn eerste beweging was om weg te loopen, ver van deze verschrikkelijke plaats, dit akelig doodenveld. Maar dan dacht hij aan zijn vader. Hij vermoedde

de vreeselijke waarheid. Zeker hadden de Spanjaarden reeds het kasteel Carpen genomen en de bezetting op die gruwelijke wijze om het leven gebracht. Zijn vader ook...? Jacob vatte moed en betrad den boomgaard. Hij kon nu de verwrongen gezichten onderscheiden in den helderen maneschijn. Ja, het waren mannen der bezetting, die hier hingen.

— Vader! kreet de arme knaap.

Hij had een gelaat herkend... Zijn brave vader bengelde hier aan een tak. Weenend klom Jacob langs den stam. Hij nam zijn mes en sneed het touw door. De doode viel met een bons in het gras.

Jacob, die al zeer zenuwachtig was, schrok nu nog meer. Hij hoorde stemmen en zag soldaten die zich over den kasteelmuur bogen. Spanjaarden, de nieuwe meesters van Carpen.

— Laffe moordenaars, schreeuwde de knaap in zijn woede.

Een kogel floot hem boven het hoofd. En 't was Jacob of hij zijn moeder voor zich zag. Om haar moest hij vluchten. Voor vader kon hij niets meer doen. Hij gilte weg. Nog hoorde hij schieten. Hij rende over een akker, want zeker zouden ze hem achtervolgen. Hij liep een tijd door. Plots stonden er mannen voor hem.

— Halt! klomk het. Nijdig trok Jacob zijn degen, maar dan zag hij dat hij voor soldaten stond van het eigen Maastricht's garnizoen. In zijn wilde vlucht was hij aan een voorpost gekomen, vlak bij de stad.

— Dood me niet... ik ben een Maastrichtenaar! zei hij higgend.

— Een gemeene spion van de Spanjaarden! klomk het terug.

— Neen... ik ben van de Spanjaarden weg geloopt. Breng mij bij mijnheer Rooman.

— Wie vraagt daar naar mij? zei iemand die nader trad.

Ook burgerwachten stonden hier, aangevoerd door Lieven Rooman, een handelaar.

— Ik ben Jacob Dirksen! zei de knaap. Ik heb voor u een brief naar Tongeren gebracht.

— Jacob, o, wat ben ik ongerust geweest om u! Ge zijt dus hier terug. Ik dank God... Ga rap naar uw moeder. Ik zal u iemand meegeven tot de poort.

— Mijn vader! kreet Jacob. De Spanjaarden hebben hem opgehangen.

— Ja, we weten het... De heele bezetting van Carpen is omgebracht. Ik heb uw moeder reeds ingelicht. En nu vreest zij, dat gij ook dood zijt. Ga haar troosten, arme jongen, sprak de heer Rooman. De Spanjaarden zijn verrassend snel opgekomen. Het is als een wonder dat gij nog tot hier geraakt zijt.

Jacob had nu te veel verdriet, om zijn avonturen te vertellen. Ook verlangde hij sterk om bij moeder te zijn. Een der

burgerwachten leidde hem naar de poort, waar een officier den jongen toch langdurig ondervroeg over de bewegingen van den vijand.

Eindelijk kwam Jacob aan een huisje bij den stadsmuur. Door het raam zag hij, dat er een lampje brandde op tafel. En bij den haard zat zijn moeder.

De zoon bonste op de deur.

— Wie is daar? vroeg vrouw Dirksen.

— Ik ben het, Jacob!

Hij hoorde een kreet. De deur werd geopend. Weenende viel Jacob zijn moeder om den hals.

— O, gij zijt toch terug! snikte vrouw Dirksen.

— Maar vader...

— Weet gij het?

— Ik heb hem gezien...!

Ze leidde den jongen mee bij den haard. De andere kinderen sliepen. Lang zat Jacob te vertellen.

Een jaar te voren hadden soldaten van de eigen regeering Carpen op de Spanjaarden veroverd en hun aanvoerder liet den kommandant Blommaert, een Vlaming, in den boomgaard ophangen. Toen men Blommaert den strop om den hals legde, zei hij tot den overwinnaar : « Het zelfde lot zal u treffen! » Het was een profetie geweest. Nu hing de commandant te midden zijner mannen.

De oorlog was afschuwelijk.

II.

Den volgende dag trad een jonge vrouw in de hut van vrouw Dirksen. Jacob zat nog vermoeid in vaders ouden stoel bij den haard. De andere kinderen waren naar school.

Het was mevrouw Elza Rooman, die hier een bezoek kwam brengen.

— Mijn arme man, zei vrouw Dirksen en ze begon weer te weenen.

— Ja, ik heb alles gehoord. Het is vreeselijk wat op het kasteel Carpen gebeurd is. Gelukkig dat uw zoon nog veilig thuis kwam. Jacob, zijt gij ziek?

— Vermoeid, mevrouw.

Jacob vertelde zijn lotgevallen en mevrouw Rooman luisterde met belangstelling en medelijden.

— We staan voor een ernstigen tijd, zei ze dan. Er zijn weer Spaansche troepen in den omtrek. En vandaag zal de heele stad wel ingesloten worden. We krijgen een zwaar beleg. God helpe ons! Vrouw Dirksen, ik zal voor u doen, wat ik kan en gebrek zult ge niet lijden.

Mevrouw Rooman gaf nu reeds een som geld. En ze vroeg of Jacob bij haar knecht wilde worden.

— Ik zal veel weg zijn, vervolgde de goede dame. Als de strijd begonnen is, moet ik al dadelijk gewonden verplegen. Ik heb iemand nodig, om de meid te helpen. En Jacob kan een goed loon verdienen. Hij moet natuurlijk eerst beter zijn.

Vrouw Dirksen dankte mevrouw Rooman ontroerd. Jacob zou morgen al komen.

— God helpt ons reeds, sprak de moeder, toen de dame weg was.

Jacob dacht aan den boomgaard bij Carpen. Hij had nog altijd het vreeselijk visioen voor oogen. En het hinderde hem erg, dat zijn vader nu geen behoorlijke begrafenis kreeg.

Mevrouw Elza Rooman bezocht nog andere armen. Zij verbleef toen eerst een tijd bij haar oom, mijnheer Karels, een rijken burger van Maastricht. Deze had nooit een arm mensch van zijn deur weggestuurd. Toen hij stierf, erfde Elza zijn bezittingen en zij vond het haar plicht oom's voorbeeld te volgen en liefdadig te zijn. Nu was ze getrouwd met den koopman, Lieven Rooman, die ook veel goederen bezat. En hij vond het goed, dat zijn vrouw de armen hielp. Mijnheer Rooman was kapitein van de burgerwacht en we weten reeds, dat hij trouw mee hielp om over de stad te waken. Elza zou hem flink bijstaan. Men had dit beleg voorzien, en mijnheer Rooman stelde vroeger zijn vrouw voor, om bij familie naar Tongeren te gaan. De toestand kon te Maastricht vreeselijk worden. Maar Elza weigerde hardnekkig de stad te verlaten. Zij zou hier haar plicht doen. En als ze met haar man daarover sprak, herinnerde ze er aan, hoe ze als meisje niet bang was geweest, toen ze als Spaansch officier vermomd, haar oom uit Maastricht haalde, terwijl de Spanjaarden er moordden en plunderden.

Ja, mevrouw Rooman was vast besloten op haar post te staan, hoe hoog de nood ook steeg.

III.

De bekwame Spaansche veldheer Parma was met een sterk leger voor Maastricht verschenen. Hij wilde die geduchte vesting in zijn macht krijgen.

In de stad wonen duizend man troepen van Oranje. De gouverneur beschikt ook over achthonderd man burgers en een twee honderd vluchtelingen. Het garnizoen was dus zwak, doch de Maastrichtenaars toonden hoogen moed. Men had de wallen, grachten, forten en schansen zeer versterkt en beschikte over voldoende levensmiddelen voor een lang beleg.

Al spoedig werden de vijandelikheden geopend! De Spaan-

sche kanonnen beschoten de muren en poorten. Parma liet de grachten op zekere plaatsen overbruggen, al vielen bij dat gevaarlijk werk veel van zijn soldaten. De Spanjaarden bestormden dan de muren, maar die aanvallen werden dapper afgeslagen. De bisschop van Luik zond naar Parma vier duizend mijnwerkers, die gewoon waren onder den grond te wroeten. Ze moesten gangen graven van buiten de stad tot onder de muren. Parma wilde dan hieronder buskruit opstapelen. Dat zou ontstoken worden en de ontploffing de vestingen in puin slaan. Maar de burgers groeven tegengangen tot aan de Spaansche lijn en werkten er ook met buskruit.

't Waren roerige dagen. Soms ook geweldige nachten, doch Parma kon de stad nog niet veroveren.

Jacob Dirksen verbleef nu in de woning van den heer Rooman. Dikwijls vergezelde hij mevrouw en droeg hij de mand met levensmiddelen voor de armen. Ook hielp hij haar als ze op de wallen gewonden verbond en naar een gasthuis liet voeren. Hij had willen meestrijden op de muren, maar mijnheer Rooman zei, dat hij daarvoor te jong was.

Weken gingen voorbij en Parma stuitte nog steeds op het heftig verzet van Maastricht.

't Was al April geworden en nog hield de kleine bende in de stad stand tegen het machtig leger van Parma.

Zekeren avond kwam kapitein Rooman vermoeid thuis. Van den vorigen avond af had hij met zijn mannen op de wallen gestaan.

— De Spanjaarden graven weer een mijn, zei hij tot zijn vrouw. En wij hebben te weinig volk om een tegenmijn te delven. Er zijn al zooveel dooden, gewonden en zieken, dat we bijna alle beschikbare mannen noodig hebben, om de rangen te vullen.

— Wel, Lieven, dan zullen wij, vrouwen, mijnen maken, sprak mevrouw Rooman.

— De vrouwen?

— En meisjes... En waarom niet? Het is toch voor het behoud van onze geliefde stad.

— O, als we zulke hulp konden krijgen, zou de moed bij allen herleven!

— Morgen zal ik vrouwen oproepen, besloot Elza.

— Hoe wilt ge dat doen?

— Ik moet er nog eens over nadenken, Lieven. Eet nu en ga dan te bed. Ge ziet bleek van vermoeidheid.

Den volgenden morgen ging mevrouw Rooman naar de markt, waar velen van het volk dagelijks samen kwamen, om het nieuws te hooren en te bespreken. Vrijmoedig stapte Elza op een hooge stoep. Ze wenkte met de hand om stilte. Vrouwen en

meisjes en oude mannen schoven nader. Ze kenden mevrouw Rooman wel, die om haar liefdadigheid algemeen geacht werd.

— Burgeressen van Maastricht, ik heb een oproep tot u te doen, sprak Elza met luide stem. Reeds maanden strijden de mannen, om den vijand buiten onze stad te houden. Velen zijn gevallen, anderen liggen gewond of verminkt in de gasthuizen of in hun woning. Hun plaatsen zijn ingenomen door de buitenlieden, hier gevlucht en die tot nu toe het mijnwerk deden. De Spanjaard tracht onder den grond door binnen Maastricht te geraken. We moeten tegenmijnen delven. Er zijn voor dat werk bijna geen mannen beschikbaar. Laten wij, vrouwen en meisjes de schoppen en houweelen opnemen en de onderaardsche gangen maken! Is het niet onze plicht de mannen te steunen?

— Ja, klonk het aan de markt. Dat willen wel!

— Ik wist het, hernam mevrouw Rooman. We zullen hier om elf uur vergaderen. Haal nog meer vrouwen en meisjes. Ik stel mij aan uw hoofd om het graafwerk aan te vangen.

Elza's korte rede had grooten indruk gemaakt en snel liep het nieuws rond, dat vrouwen en meisjes opgeroepen werden, om mijnen te graven. Te elf uur was een groote menigte bijeen. De gouverneur der stad verdeelde de vrouwen en meisjes in kompagnies. En elke kompagnie mocht haar aanvoerster kiezen. Mevrouw Rooman werd tot overste van alle afdeelingen benoemd en dadelijk regelde ze den arbeid. Men diende dag en nacht te werken en dus moesten de kompagnies elkander afwisselen. Er werden ook hulpgroepen aangesteld, die levensmiddelen aanvoerden.

Elza wilde zelf mee onder den grond. Men wist dat de Spanjaarden een groote mijn groeven in de richting van de Tongersche poort. Daar dus diende men hen tegen te gaan. Er was reeds een schacht.

Mevrouw Rooman gaf het voorbeeld van vlijt. En allen weerden zich. Deze groeven de gang wijder en hooger, die schepten de korven vol aarde, anderen trokken ze omhoog door de schacht.

Jacob Dirksen had aan mijnheer Rooman gevraagd om bij de burgerwacht ingelijfd te worden. Als vrouwen en meisjes werkten, mochten knapen van zeventien jaar toch wel strijden. En mijnheer Rooman stond het toe. Vrouw Dirksen arbeide in de mijn.

Parma bereidde een grooten aanval voor. Door de nieuwe mijn wilde hij de Tongersche poort doen springen en over het puin moesten de troepen de stad bestormen. Tegelijk zou een andere afdeeling de Bossche poort aanvallen.

Parma sprak zijn leger toe. Maastricht moest genomen worden.

De dag van den aanval was bepaald. De troepen wilden de Bossche poort veroveren, maar vonden soldaten en burgers in hardnekkig verzet. Men zag, dat er ook afdeelingen gereed stonden om naar de Tongersche poort te marcheeren. De gouverneur begreep dat de Spanjaarden hier hun mijn zouden doen springen en hij wilde ze voor zijn.

Parma had inderdaad een groote hoeveelheid buskruit in zijn mijn laten opstapelen. Men legde de lont. Maar eensklaps klonk een geweldige knal. De grond scheurde en een massa aarde en steenen werden omhoog geworpen. Vijf honderd Spanjaarden vonden den dood. Het was een afschuwelijk toneel. Parma ondervond dat de Maastrichtenaars vlugger waren geweest; dan hij. Zij hadden hun mijn onder die der Spanjaarden gegraven en tot ontploffing gebracht.

— Toch over het puin de stad binnen! beval hij. De troepen werden voortgejaagd, maar leden de nederlaag, hier zooals aan de Bossche poort.

— Toch de stad veroveren! gebod Parma.

¶ Wereld een slachting. De Maastrichtenaars streden als leeuwen en telkens dreven ze de Spanjaarden terug.

— De stad moet genomen worden! riep Parma. Ik zal me aan uw hoofd stellen.

Zijn officieren konden het hem beletten. Vier duizend Spanjaarden lagen dood voor Maastricht.

Maar Parma's leger werd nog versterkt en rond Maastricht zag men een nieuwe stad, een van hout. Tegenover die vele duizenden strijders stonden binnen de wallen nog vier honderd soldaten en de burgers. De uitgeputte soldaten spraken van overgave. Slechts weinigen waren zonder wonden. De burgers ontstelden toen ze vernamen, dat de soldaten moedeloos waren. De gouverneur sprak het garnizoen toe; h'j betogde dat er hulp naderde van Oranje. Eenige bange uren gingen voorbij. Zouden de soldaten aan het muiten slaan?

Eensklaps hoorde men tromgeroffel. Het kwam uit de straten. En daar zag men een nieuwe krijgskende naderen, samengesteld uit vrouwen en meisjes. Elza Rooman stapte vooraan.

— Wij zullen ook op de wallen vechten! riep ze. Wij willen niet dat Maastricht overgegeven wordt.

— Strijden tot ter dood! klonk het.

Toen waren de soldaten toch beschaamd en ze beloofden stand te houden. Mevrouw Rooman voerde dus een afdeeling vrouwen en meisjes aan. Allen waren flink gewapend. Ze brachten steenen, lood, dat men gloeiend kon maken, om over de aanvallers uit te storten, pekkramen en de andere vreeselijke strijdmiddelen op de muren. Och, de handgranaten en stikgassen van onzen tijd zijn even afschuwelijk.

Toen Parma een nieuwen aanval gelastte, deinsden zijn soldaten eerst verbaasd terug. Als waanzinnig staarden ze naar de vrouwen en meisjes die hen bestookten. Dan werden ze woedend. En heftig stormden ze aan. Mevrouw Rooman bemoedigde haar afdeelingen. Ze snelde naar de meest bedreigde punten en vreesde geen gevaar. De soldaten en burgers boden even heftig tegenstand. En nog konden de Spanjaarden de muren niet beklimmen. Weer trokken ze af. Parma raasde tot zijn officieren, schold ze uit voor zwakkelingen, die zich door vrouwen en meisjes lieten verslaan. En van opgewondenheid en ergernis werd hij ziek. Hij moest zich met hevige koorts te bed leggen.

— Mevrouw Rooman is gewond! klonk het op de wallen en ieder ontstelde.

Jacob Dirksen lag reeds op zijn knieën bij de gevallen.

— O, mevrouw, gij moogt niet sterven! kreet hij.

Elza glimlachte.

— Zoek mijn man, fluisterde ze.

Bloed vloeide uit haar kleeding. Mannen namen haar op en droegen haar in een nabije woning. Een heelmeeester snelde toe.

Jacob vond mijnheer Rooman wat verder op de muren.

— Kom mee, mevrouw is erg gewond, zei de knaap.

— Mijn Elza gewond! O, waar is ze? stamelde de kapitein.

Jacob wees hem den weg. En mijnheer Rooman boog zich weldra over het bed, waar de heldin van Maastricht lag te sterven.

— Lieven! murmelde ze... Terug... zien... in den Hemel...

— Niet sterven! snikte de moedige strijder, die nu weende als een kind.

— Zend... om... priester! fluisterde Elza...

— Red haar! smeekte Rooman tot den heelmeeester.

Deze schudde het hoofd. De wonde was te diep. Mevrouw Rooman had een kogel door de longen gekregen... De priester kwam... Voor het huis stonden vrouwen en meisjes te weenen. Wat later hoorden ze dat mevrouw Rooman gestorven was.

V.

Het was nu Juni geworden en nog bevond Parma zich niet binnen Maastricht. De prins van Oranje had zeven duizend man troepen gezonden om de stad te ontzetten. Deze hulpbeden konden niets doen tegen de geweldige macht.

Maastricht lag te zieltogen. Eenige honderden strijders bleven nog over...

Zekeren avond sloop een Spaansch spion langs de wallen. Hij

zag in den muur een spleet en nam voorzichtig eenige losse steenen weg. Hij keek dan door de opening. Hij stond even als verstomd. In het maanlicht zag hij soldaten en burgers slapen op den grond. De vermoeienissen hadden hen overmand. Er roerde niets. Vlug keerde de spion terug en hij deelde zijn ontdekking aan een overste mee.

De slapers schrokken verschrikt wakker. De vijand is in de stad! klonk het. En aanstonds greep men naar de wapens. Te laat... Maastricht, dat zes maanden heldhaftig gestreden had, werd in den slaap besprongen en overmand.

Nog vochten de laatste met den moed der wanhoop. Kapitein Rooman sneuvelde met den naam van Elza op de lippen. De gouverneur werd doodelijk gewond. Jacob Dirksen kwam, bloedend uit vele kwetsuren, in het huisje aan, en zei aan zijn moeder dat alles verloren was. De Spanjaarden openden de poorten en hun troepen stroomden binnen. Het was vroeg dag. De zon lichtte over de arme stad. De Spanjaarden richtten een ware slachting aan. Ze namen wraak, ook omdat vrouwen en meisjes meegesirenen hadden... 't Was vreeselijker nog dan drie jaar geleden. Vooral de vrouwen moesten boeten.

We kunnen het niet naar waarheid beschrijven, hoe vreeselijk het in de gemartelde stad toeging.

Jacob had moeder, broertjes en zusjes over puin, door de stadsgracht kunnen wegleiden. Ze zwierven nu naar Duitschland. Dien dag werden vier duizend mannen en vrouwen gedood.

We hebben hier naar waarheid dit beleg van Maastricht verteld. Ja, menige stad heeft veel gestreden en geleden voor de vrijheid.

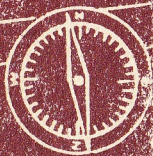
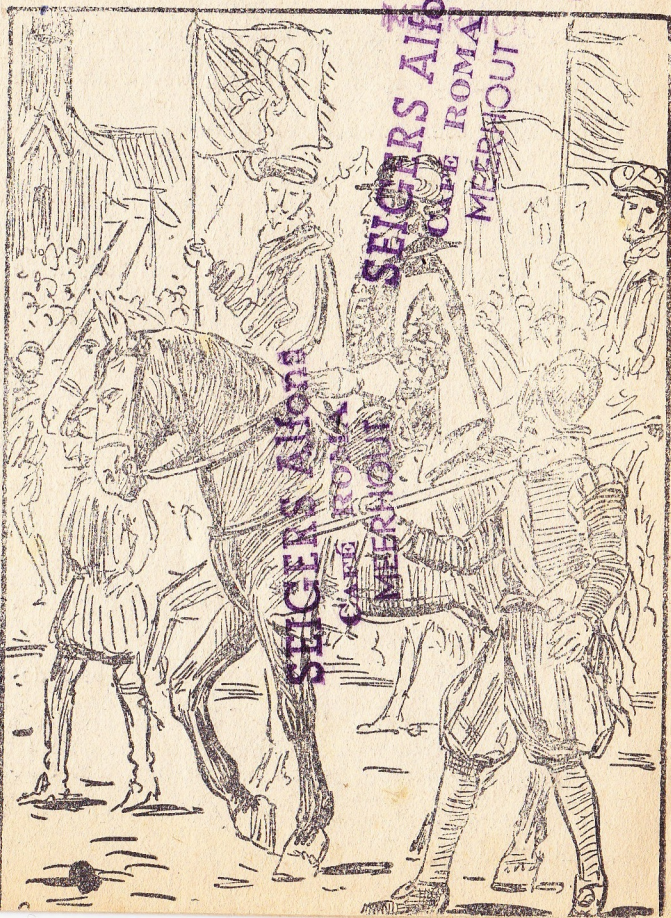
Jacob Dirksen keerde met zijn moeder, broers en zusjes uit Duitschland terug. Maar het gezin voelde geen lust om weer te Maastricht te wonen. De stad had te treurige herinneringen. Moeder kende zelfs het graf van haar man niet.

De familie trok naar Antwerpen. Maar later belegerde Parma ook deze stad. Jacob streed er op de wallen. De Spanjaarden veroverden Antwerpen. Vele inwoners weken naar den vreemde. Vrouw Dirksen en haar kinderen gingen naar Zeeland. Ze vonden een schuilplaats te Vlissingen. Jacob en zijn broer kregen er werk op een zeilmakerij. Later deed hij zelf zaken en trouwde hij met een Vlissingesch meisje en hij werd een geachte burger der stad.

SEIGERS ALONS
CATE ROMA
KINDEREN MEERHOUT

A. HANS

De heldin van Maastricht

WEKELIJSCH
UITGAVE

A. HANS
VAN DER MEULEN
EN KINDEREN
A.V.B.A.
KONTICH

PRIJS: 3 fr
Nº 1057